

Je to RES mogoče? Je.

»Vsi, ki delamo na tem področju, vemo, da je nasilja nad otroki zelo veliko; veliko več kot je primerov, s katerimi se ukvarjajo na policiji in centrih za socialno delo. Veliki pa sta tudi naši toleranca do nasilja in nekakšna pasivnost ali ležernost, ko se nad nasiljem zasebno morda res zgražamo, a se ne želimo vplesti in raje pogledamo stran, ko ga opazimo.«

Piše: Tina Kralj

Tako postanemo del problema, ne rešitve. »Zato nas smrt deklice ni toliko presenetila kot globoko pretresla,« po tragediji na Jesenicah razmišlja Katja Zabukovec Kerin, predsednica Društva za nenasilno komunikacijo, prve nevladne organizacije pri nas, ki je začela program svetovalne pomoči storilcem nasilja.

Je primerov, podobnih temu, torej več kot si morda mislimo? »Gre za izjemno hudo nasilje in po naših izkušnjah tako hudega nasilja nad otroki, zlasti majhnimi, ni veliko. Res pa je nasilje nad tako majhnim otrokom morda celo lažje skriti, saj otroci sami še ne znajo povedati, mnogi niso vključeni v vrtec in imajo omejene stike z ljudmi izven svoje družine.« Poškodbe je mogoče skriti z oblačili ali jih pojasniti s padci in drugimi nezgodami, običajnimi za tako starost. Če starši otrok ne pripeljejo niti na preventivne zdravniške preglede, je vpogled v dogajanje v družini zelo omejen.

KO SI DA(Š) DOVOLJENJE ZA NASILJE

Vzroki, da oseba tako brez vsakih zadržkov in zavor pretepe ali celo pretepa tudi malčka, so lahko številni: »Med njimi naj izpostavim prepričanje nekaterih staršev, da je otrok njihova lastnina in z njim lahko počnejo, kar hočejo. Pogosto imajo taki starši tudi druge težave, denimo z duševnim zdravjem ali zasvojenostjo. Številni so bili v otroštvu sami žrtve izredno krutega in ponižujočega ravnanja in so nasilje normalizirali, kar pomeni, da se ne zavedajo uničujočih posledic, ki jih ima nasilje nad otroki, in so prepričani, da otroka niso močno udarili, da njihovi udarci ne morejo povzročiti takih poškodb ...« Osebe, ki izvajajo hudo nasilje nad otrokom, svoje vedenje pogosto opravičujejo s stresom, življenjskimi težavami, celo otrokovim neprimernim vedenjem, še pojasni sogovornica. In vendar večina meja ne potisne tako skrajno. Kakšen človek gre tako daleč? »Za tako hudo in nenadzorovano pretepanje otroka si mora v nekem trenutku dati dovoljenje za nasilje

in se zavestno odreči nadzoru, češ, zdajle sem pa upravičen do tega, da izgubim nadzor.« Pa se tak človek v resnici lahko spremeni, nauči drugače živeti? »Načeloma je mogoče delati s storilci tudi v tako krutih primerih. Tako delo bi trajalo daljši čas in poleg učenja starševskih veščin in nenasilja bi moralo vključevati tudi psihoterapijo. Seveda pa je pri vsem najprej pomembna kazenska sankcija države,« je jasna sogovornica.

JE TO PRIMER, KI GOVORI O NAS NA SPLOŠNO?

Mnenja, ali tudi tako grozovito dejanje v resnici odraža stanje celotne družbe, so deljena. Smo res tako strpni do nasilja, da v resnici preslišimo tudi jok najmanjših? Po mnenju Katje Zabukovec Kerin da, ko gre za manj očitne in hude oblike nasilja: »Ne morem razumeti, kako strpni smo do telesnega kaznovanja otrok. Tukaj se začne! Ko kot družba rečemo, da odraslih ne bomo telesno kaznovali, otroke pa, dovolimo nasilje nad otroki. Večina otrok, ki umrejo zaradi nasilja s strani staršev, doživlja nasilje že dolgo pred smrtjo. Ne zgodi se, da bi starši prvič udarili otroka in bi ta umrl. Po navadi se začne z udarcem in počasi stopnjuje do brutalnega pretepanja. Zato mora biti prepovedan vsak udarec. Tudi klofuta otroku je nasilje!«

Vsaj na deklarativni ravni nasilje (vsaj nad otroki) po večini obsojamo. In vendar pogosto ali celo najpogosteje ne ukrepamo. Kar v najskrajnejšem primeru ogroža celo otrokovo življenje. »Če sumimo, da se dogaja nasilje nad otrokom,

»V društvu opazujemo, da nas zaradi sumov nasilja v družini pogosteje kličejo iz šol kot iz vrtcev. Morda zato, ker je šolanje obvezno za vse otroke, v vrtoce pa starši, ki se bojijo razkritja nasilja in zanemarjanja, otrok pogosto ne vključijo. Tudi starejši otroci o nasilju le težko povedo. Da se v družini dogaja nekaj hudega, institucije pogosto posumijo na podlagi otrokovega vedenja, včasih tudi njegovih risb ali igre.«

moramo o tem obvestiti center za socialno delo in policijo, da lahko sprožita postopke za ugotavljanje ogroženosti otroka. Če ne pokličemo sorodniki in sosedje, ki imamo stike z družino, institucije preprosto ne morejo vedeti,« opozarja Zabukovec Kerinova. In še nekaj: »Ob tem se vprašajmo še, kako sami ravnamo s svojimi otroki. Če ugotovimo, da tudi sebi kdaj dovolimo 'znoreti' nad njimi, je čas, da s tem prenehamo. Starševsko moč moramo uporabljati in nikoli zlorabljati.«

Foto: Matic Bajželj

»Ne prebudimo se le ob najhujših dogodkih. Svoje neodobravanje nasilja pokažimo vsakič, ko opazimo nasilje – na igrišču, v trgovini, na obisku pri prijateljih. To naredimo na nenasilen način, uporabimo spoštljive besede, a kljub temu odločen ton. Pozivi k maščevanju so destruktivni. Ničelna toleranca do nasilja pomeni, da ne odobravamo nobene od oblik nasilja in se strinjamo, da je pravna pot edina prava za ukrepanje. Sicer se lahko zgodi, da naš cilj namesto zaščite otrok in preprečevanja nasilja postane popolnoma drugačen, kar je nevarno in zelo zaskrbljujoče. V vsakem človeku obstaja potencial, da zlorabi svojo moč, zato obstajajo pravila, ki jih moramo upoštevati, da se samoomejimo. In čas je, da novela Zakona o preprečevanju nasilja v družini, ki je v medresorskem usklajevanju, končno prepove telesno kaznovanje otrok.« **Katja Zabukovec Kerin je predsednica in soustanoviteljica Društva za nenasilno komunikacijo** in med drugim članica delovne skupine za pripravo sprememb Zakona o preprečevanju nasilja v družini.

JE TO RES MOGOČE POVSEM PRIKRITI?

»Pri tako majhnem otroku je to celo mogoče, saj pričakovano nima veliko stikov z okolico. Da sosedje otroka ne videvajo, skrbnik lahko pojasni s pogostimi boleznimi, ki pri majhnih otrocih niso nič nenavadnega in v okolici ne zbujajo suma na nasilje. Družine, ki živijo na samem, nasilje lažje prikrivajo kot npr. družine, ki živijo v blokovskih naseljih, saj sosedje pogosto niti joka ne slišijo. Razumem, da bi radi vedeli, kako preprečiti še kakšen podoben primer in kaj bi morali spremeniti, da noben otrok nikoli več ne bi trpel tako kot ta deklica. A dejstvo je, da imamo starši nad otroki veliko moč in možnost, da nasilje in zanemarjanje dolgo prikrivamo.«